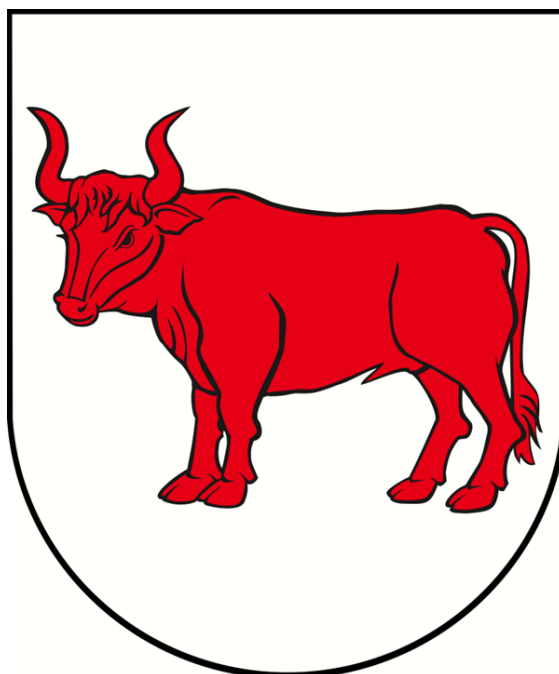

**EWALUACJA EX ANTE
PROJEKTU
„STRATEGIA ROZWOJU MIASTA BIELSK PODLASKI
NA LATA 2021-2030”
- RAPORT**

**MIASTO BIELSK PODLASKI
POWIAT BIELSKI
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE**

BIELSK PODLASKI WRZESIEŃ 2022

Opracowała:

Bożena Teresa Zwolińska – zastępca Burmistrza Miasta Bielsk Podlaski

Urząd Miasta Bielsk Podlaski

Wstęp

Przystąpienie do prac nad projektem Strategii Rozwoju Miasta Bielsk Podlaski na lata 2021-2030 (zwaną dalej: Strategią Rozwoju 2030) rozpoczęto w 2020 roku. Proces opracowywania tego dokumentu koordynował Referat Gospodarki Przestrzennej Urzędu Miasta Bielsk Podlaski.

Procedura opracowywania Strategii Rozwoju 2030 została przeprowadzona na podstawie i zgodnie z uchwałą Rady Miasta Bielsk Podlaski Nr XXX/236/20 w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu Strategii Rozwoju Miasta Bielsk Podlaski na lata 2021 – 2030, w tym trybu konsultacji.

W ramach wyżej wymienionej procedury Miasto Bielsk Podlaski zleciło firmie Westmor Consulting Urszula Wódkowska, Regon: 910263330, NIP: 556-102-79-09 siedziba 87-800 Włocławek, ul. Królewiecka 27 opracowanie Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta Bielsk Podlaski na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju Miasta Bielsk Podlaski na lata 2021-2030 (dalej zwaną: Diagnozą), oraz opracowanie projektu Strategii Rozwoju Miasta Bielsk Podlaski na lata 2021-2030.

Tworzenie głównych założeń dokumentu (zawartość, w tym wprowadzenie nowego elementu, tj. struktury funkcjonalno – przestrzennej) odbywało się zgodnie z przepisami i wymaganiami określonymi w:

- ustawie o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 559);
- ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1057).

oraz w oparciu o poradnik przygotowany na zlecenie Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej pn. "Strategia rozwoju gminy - krok po kroku".

Burmistrz Miasta pismem z dnia 14 czerwca 2021r. (znak: Gp.061.1.2020) skierowanym do Rady Miasta Bielsk Podlaski przedstawił projekt Strategii Rozwoju 2030, który w dniu 22 czerwca 2021r. był przedmiotem debaty radnych na poszczególnych komisjach Rady Miasta Bielsk Podlaski. Po komisjach Rady Miasta Bielsk Podlaski Burmistrz przygotował autopoprawkę do Strategii Rozwoju 2030 (pismo z dnia 24 czerwca 2021r., znak Gp.061.1.2021), uwzględniając niektóre sugestie radnych. Rada Miasta Bielsk Podlaski na sesji w dniu 29 czerwca 2021r.

nie przyjęła uchwały w zaproponowanym przez Burmistrza Miasta Bielsk Podlaski brzmieniu, nie przyjęła także zaproponowanych autopoprawek Burmistrza.

Mając na uwadze powyższe, po analizie wypowiedzi radnych na komisjach w dniu 22 czerwca 2021r. i sesji w dniu 29 czerwca 2021r., a także konsultacji Strategii Rozwoju 2030 z niektórymi mieszkańcami, własnych przemyśleniach i współpracowników, Burmistrz Miasta Bielsk Podlaski ponownie postanowił przedstawić Radzie Miasta Bielsk Podlaski projekt uchwały w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Miasta Bielsk Podlaski na lata 2021-2030, proponując jednocześnie korekty, w stosunku do pierwotnej wersji projektu Strategii Rozwoju 2030 (wersja przedstawiona Radzie Miasta Bielsk Podlaski przy piśmie z dnia 14 czerwca 2021r., znak Gp.061.1.2020 pod obrady Rady Miasta na sesję w dniu 29.06.2021r.), celem jej podjęcia.

Rozdział 1

Cel i zakres ewaluacji

Wewnętrzną ewaluacją ex ante objęto dokument pn. Strategia Rozwoju Miasta Bielsk Podlaski na lata 2021-2030 wraz z Diagnozą sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta Bielsk Podlaski na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju Miasta Bielsk Podlaski na lata 2021-2030.

Głównym celem badania była kompleksowa ocena projektu Strategii Rozwoju 2030, pozwalająca na sformułowanie spostrzeżeń i ewentualnych uwag wynikających z wewnętrznego procesu ewaluacji ex ante projektu Strategii Rozwoju 2030 służących podniesieniu jakości dokumentu w przyszłości, przy ewentualnej jej aktualizacji lub nowym opracowaniu.

Ewaluacja, w zależności od momentu rozpoczęcia badania, może dotyczyć trzech etapów. Pojawia się:

- 1) na etapie planowania i projektowania interwencji (ewaluacja ex ante), której rolą jest ocena trafności założeń planowanej interwencji (w tym określonych celów) oraz jej logiki i planowanego sposobu realizacji,
- 2) na etapie wdrażania interwencji (ewaluacja on going), w ramach której ocenia się poziom realizacji celów na poszczególnych etapach realizacji wraz z identyfikacją

czynników mających wpływ na sukces lub porażkę, możliwe jest wówczas dokonywanie korekt i usprawnień rzutujących na końcowe efekty strategii,

3) po zakończeniu realizacji interwencji (ewaluacja ex post), której rolą jest podsumowanie efektów działań podejmowanych w ramach interwencji oraz wyciągnięcie wniosków i sformułowanie rekomendacji użytecznych dla przyszłych działań.

Tak jak napisano w projekcie Strategii Rozwoju 2030 cyt. „Ewaluacja oznacza systematyczne zbieranie, analizę i interpretację danych w celu określenia wartości Strategii. W szerokim pojęciu proces ten musi odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu strategia rozwiązuje realne problemy społeczności lokalnej, w wąskim zaś aspekcie ewaluacja koncentruje się na realizacji oceny zapisów strategii np. wskaźników realizacji celów i działań strategii, rozwiązywanie problemów. Ewaluacji podlegać będzie: materiał empiryczny stanowiący podstawę do analiz i ocen; oraz ocena trafności, skuteczności, efektywności, użyteczności, trwałość i spójności.” Tego rodzaju ewaluacja będzie miała zastosowanie dopiero w przypadku ewaluacji on going (pkt. 2) oraz ewaluacji ex post (pkt. 3).

Podstawę prawną zobowiązującą do sporządzenia ewaluacji ex ante dla strategii o zasięgu lokalnym stanowi przepis zawarty w art. 10 a ust. 2 ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, który mówi, że podmiot opracowujący projekt strategii rozwoju przeprowadza uprzednią ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji strategii rozwoju – przed jej przyjęciem.

Proces opracowywania projektu Strategii Rozwoju 2030 był przeprowadzony w sposób partycypacyjny. Przyjmuje się, że gdy dokumenty tworzone są w sposób uwzględniający udział lokalnych interesariuszy – nie jest konieczne przeprowadzenie ewaluacji jako osobnego działania.

W związku jednak z tym, że na sesji w dniu 29 czerwca 2021r. Rada Miasta Bielsk Podlaski nie przyjęła uchwały w zaproponowanym przez Burmistrza Miasta Bielsk Podlaski brzmieniu, nie przyjęła również autopoprawek Burmistrza Miasta Bielsk Podlaski, postanowiono o przeprowadzeniu ewaluacji ex ante projektu Strategii Rozwoju 2030 i sporządzeniu oceny tego dokumentu, w postaci Raportu.

Raport stanowi podsumowanie przeprowadzonej ewaluacji ex ante, której celem jest kompleksowa ocena opracowanego projektu Strategii Rozwoju 2030.

Badanie ewaluacyjne jest próbą znalezienia odpowiedzi na pytanie, czy działania planowane w ramach strategii przyniosą zakładane efekty, czy cele zostały właściwie określone i czy za pomocą uwzględnionych działań i zasobów cele są możliwe do osiągnięcia. Dokonywana jest zatem ocena trafności założeń, ich spójności i planowanego sposobu realizacji strategii rozwoju, która następnie ma posłużyć poprawie jakości planowanej do uruchomienia interwencji. Analizie poddano nie tylko przebieg procesu tworzenia projektu Strategii Rozwoju 2030, ale jej poprawność, trafność, spodziewaną efektywność, skuteczność i spójność. W ramach oceny zweryfikowano również aktualność wniosków wynikających z przeprowadzonej diagnozy.

Forma ta polegała na krytycznym przyjrzeniu się procedurze opracowania dokumentów zwłaszcza projektu Strategii 2030, zastosowanym metodom i wypracowanym rozwiązaniom.

Rozdział 2

Metodyka ewaluacji i ocena poprawności opracowania projektu Strategii Rozwoju 2030

Ewaluacja ex ante powinna zmierzać do konstruktywnego spojrzenia na całą ścieżkę procesu opracowania strategii. Przy sporządzaniu ewaluacji niezbędne jest przyjęcie określonych kryteriów oceny.

W przypadku ewaluacji ex ante, wzięto pod uwagę cztery podstawowe kryteria oceny:

1. Kryterium nr 1 – „Trafność celów strategicznych i planowanych działań względem zidentyfikowanych problemów lub wyzwań”;
2. Kryterium nr 2 – „Przewidywana skuteczność działań na rzecz realizacji celów oraz metod ich wdrażania i zabezpieczenia odpowiednich zasobów”;
3. Kryterium nr 3 – „Przewidywana efektywność sumy zasobów przeznaczonych na realizację działań”;
4. Kryterium nr 4 – „Spójność wewnętrzna między jej celami a priorytetami i działaniami oraz zewnętrzna między założeniami strategii a założeniami dokumentów wyższego rzędu lub równorzędnymi”.

Oceny poprawności opracowania projektu Strategii dokonano na podstawie wyżej wymienionych kryteriów. Do każdego kryterium przypisano następujące zagadnienia ewaluacyjne.

Ad.1. Kryterium nr 1 – „Trafność celów strategicznych i planowanych działań względem zidentyfikowanych problemów lub wyzwań”;

Zagadnienia ewaluacyjne:

- 1.1. Zagadnienia ewaluacyjne nr 1 – Identyfikacja potencjałów i wyzwań rozwojowych gminy,
- 1.2. Zagadnienia ewaluacyjne nr 2 – Powiązanie diagnozy z celami strategicznymi,
- 1.3. Zagadnienia ewaluacyjne nr 3 – Zgodność wizji rozwoju oraz celów strategicznych z opiniami interesariuszy,
- 1.4. Zagadnienia ewaluacyjne nr 4 – Poprawność wyznaczania celów,
- 1.5. Zagadnienia ewaluacyjne nr 5 – Zrozumiałość i dostępność treści Dokumentu.

Ad.2. Kryterium nr 2 – „Przewidywana skuteczność działań na rzecz realizacji celów oraz metod ich wdrażania i zabezpieczenia odpowiednich zasobów”;

Zagadnienia ewaluacyjne:

- 2.1. Zagadnienia ewaluacyjne nr 1 – Realność osiągnięcia celów strategicznych,
- 2.2. Zagadnienia ewaluacyjne nr 2 – Skuteczność systemu wdrażania Strategii.

Ad. 3. Kryterium nr 3 - „Przewidywana efektywność sumy zasobów przeznaczonych na realizację działań”;

Zagadnienia ewaluacyjne:

- 3.1. Zagadnienie ewaluacyjne nr 1 – Jakość systemu wdrażania strategii rozwoju.

Ad. 4. Kryterium nr 4 – „Spójność wewnętrzna między jej celami a priorytetami i działaniami oraz zewnętrzna między założeniami strategii a założeniami dokumentów wyższego rzędu lub równorzędnymi”,

Zagadnienia ewaluacyjne:

- 4.1. Zagadnienia ewaluacyjne nr 1 – Sporządzenie dokumentu zgodnie z uchwałą Rady Miasta Bielsk Podlaski nr XXX/236/20 z dnia 24 listopada 2020r. w

sprawie szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii rozwoju gminy, w tym tryb konsultacji,

4.2. Zagadnienia ewaluacyjne nr 2 – Zgodność z wymogami prawa,

4.3. Zagadnienia ewaluacyjne nr 3 – Spójność z metodyką opracowania strategii rozwoju gminy,

4.4. Zagadnienia ewaluacyjne nr 4 – Spójność z dokumentami na szczeblu gminnym,

4.5. Zagadnienia ewaluacyjne nr 5 – Spójność z dokumentami na wyższym szczeblu.

Przyjęto, że instrumentem pomocniczym w sformułowaniu „Spostrzeżeń i ewentualnych uwag wynikających z wewnętrznego procesu ewaluacji ex ante projektu Strategii Rozwoju Miasta Bielsk Podlaski na lata 2021-2030” (rozdział 7 niniejszego opracowania), będą pytania badawcze sformułowane do każdego zagadnienia ewaluacyjnego w ramach określonego kryterium oraz odpowiedzi na te pytania (rozdział 3-6 niniejszego Raportu). Każde pytanie, zgodnie z przyjętymi normami, odnosi się do przynajmniej jednego kryterium ewaluacyjnego pozwalającego na sformułowanie oceny. Numer pytania badawczego znajduje się na trzeciej pozycji w systematyce podanej niżej przykładowo:

1.2.3. ....,

gdzie:

1 – nr kryterium,

2 – nr zagadnienia ewaluacyjnego,

3 – nr pytania badawczego.

Należy podkreślić, że w trakcie oceny dokonano analizy procedur opracowania dokumentów z uwzględnieniem obowiązujących w tym zakresie przepisów jak również uwag zgłoszonych przez radnych zarówno na komisjach w dniu 22 czerwca 2021r., sesji w dniu 29 czerwca 2021r. , a także wniosków wyciągniętych z przeprowadzonych rozmów z mieszkańcami w późniejszym okresie.

Rozdział 3

Kryterium nr 1 – Trafność celów strategicznych i planowanych działań względem zidentyfikowanych problemów lub wyzwań

Trafność – oznacza adekwatność postawionych celów i wybranych do realizacji działań do zidentyfikowanych problemów, potrzeb i posiadanych zasobów.

1.1. Zagadnienie ewaluacyjne nr 1 – Identyfikacja potencjałów i wyzwań rozwojowych gminy,

1.1.1. Pytania badawcze nr 1 – Czy wnioski z Diagnozy są aktualne?

Odpowiedź:

W ramach procedury opracowywania Diagnozy za pomocą badań ankietowych, analizy danych statystycznych, a także w wyniku przeprowadzonych przez Wykonawcę rozmów podczas spotkań online, jak również analizy SWOT - dokonano analizy sfery społecznej, gospodarczej i przestrzennej miasta. Ponadto uwzględniono analizę zdolności inwestycyjnej Miasta i potencjału jakości życia.

Z przeprowadzonych badań ankietowych wśród mieszkańców miasta, wynikało między innymi, że:

- do najważniejszych inwestycji na terenie miasta zaliczona została budowa, rozbudowa i modernizacja dróg oraz inwestycje w zakresie budowy chodników i ścieżek rowerowych,
- do najistotniejszych wskazanych problemów zaliczono między innymi brak obwodnicy miasta, zły stan dużej części dróg lokalnych i powolny okres ich napraw oraz brak bezkolizyjnego przejazdu kolejowego w centrum miasta.
- zmieniająca się sytuacja demograficzna będzie w przyszłości skutkowałą zmianą popytu na usługi publiczne związane z opieką i potrzebami osób starszych.
- do najważniejszych problemów z zakresu gospodarki zaliczono brak atrakcyjnych miejsc pracy dla osób młodych i wykształconych.
- wśród istotnych problemów ankietowani wskazali między innymi brak miejsc do spędzania czasu wolnego i rekreacji. Do najważniejszych inwestycji oczekiwanych przez mieszkańców w tym zakresie należą:

- budowa zbiornika retencyjnego (zalewu) oraz zagospodarowanie doliny rzeki Białej w celach rekreacyjnych i wypoczynkowych,
- biorąc pod uwagę liczbę rodzin, główną przyczyną trudnej sytuacji beneficjentów pomocy społecznej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielsku Podlaskim jest: długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, ubóstwo, bezrobocie oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
  - w ciągu ostatnich 5 lat zaobserwowano ogólny spadek liczby beneficjentów pomocy społecznej na terenie miasta, co nie oznacza że w przyszłości sytuacja może się zmienić,
  - główną przyczyną powstawania pożarów na terenie miasta była zazwyczaj nieprawidłowa eksploatacja i wady urządzeń grzewczych, natomiast na drugim miejscu plasuje się nieostrożność osób dorosłych i nieletnich z otwartym ogniem,
  - Miasto Bielsk Podlaski podejmuje działania wykorzystujące swój potencjał w celu dostosowania do zmieniających się warunków gospodarczych oraz wymagań potencjalnego mieszkańca i inwestora, zwiększając w ten sposób swoją konkurencyjność.

Wnioski z Diagnozy, w tym przede wszystkim wynikające z analizy SWOT, będące podsumowaniem Diagnozy, są aktualne, pomimo iż w późniejszym okresie zaszły okoliczności, które spowodowały, iż wnioski z Diagnozy zostały nieznacznie zmienione w Analizie SWOT Strategii Rozwoju 2030. Analiza SWOT stanowiła podsumowanie Diagnozy.

Należy nadmienić, że w dniu 27 maja 2021 r. wpłynęły do Urzędu Miasta dodatkowe dwa formularze zgłoszeniowe uwag i zastrzeżeń do Strategii Rozwoju 2030. Pomimo upływu terminu końcowego konsultacji społecznych wnioski zostały uwzględnione i ujęte zarówno w projekcie Strategii Rozwoju 2030 jak i w Sprawozdaniu z przebiegu i wyników konsultacji projektu Strategii Rozwoju 2030, co jednocześnie poszerzyło partycypację, wydłużyło okres konsultacji społecznych i rozszerzyło ilość wniosków. Wnioski analizy SWOT w Diagnozie z dnia 27 stycznia 2021 r. w związku z powyższym nie były poprawiane.

Po dyskusji na komisjach Rady Miasta w dniu 22 czerwca 2021 r, sesji Rady Miasta Bielsk Podlaski w dniu 29 czerwca 2021r., przeprowadzonej dyskusji z pracownikami i mieszkańcami, skorygowano treść niektórych zapisów w pierwotnie przedstawianym projekcie Strategii Rozwoju 2030 (przy piśmie z dnia 14 czerwca 2021 r. (znak: Gp.061.1.2020)) w porównaniu do przedstawianego obecnie radnym nowego projektu Strategii Rozwoju 2030, w którym zmieniono, wykreślono niektóre zapisy, lub uzupełniono, w tym między innymi dotyczące analizy SWOT. (wyjaśnienia w załączniku do wniosku Burmistrza na Radę Miasta w miesiącu wrześniu 2022 r.).

Zatwierdzona przez Burmistrza Diagnoza nie była poprawiana pomimo, iż wnioski z analizy SWOT zawarte w Diagnozie były wnioskami niezbędnymi do opracowania projektu Strategii 2030.

Argumentem przemawiającym za tym, żeby nie dokonywać korekty Diagnozy był fakt, iż:

- prawie wszystkie wnioski z analizy SWOT zawarte w Diagnozie były aktualne i znalazły swoje miejsce w projekcie Strategii Rozwoju 2030, a liczba wniosków w analizie SWOT w Strategii Rozwoju 2030 została poszerzona,
- wnioski (mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia) wynikały przede wszystkim z danych statystyki publicznej (Głównego Urzędu Statystycznego, Bank Danych Lokalnych), danych Urzędu Miasta (między innymi danych sprawozdań z wykonania budżetu Miasta Bielsk Podlaski, danych rocznych raportów o stanie gminy), przeprowadzonych badań, oraz innych źródeł wymienionych w odpowiedzi na pytanie nr 4.4.2.,
- w dniach 30 listopada – 28 grudnia 2020r. na potrzeby opracowania Diagnozy zostały przeprowadzone badania ankietowe, które zostały uwzględnione w dokumencie,
- dokument został Zamawiającemu przekazany protokolarnie przez Wykonawcę w dniu 27 stycznia 2021 r.

Zatem wnioski wyciągnięte z tej analizy powinny być prawidłowe.

Mając na uwadze jednak, że w okresie późniejszym po opracowaniu Diagnozy:

- konsultacje społeczne na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju 2030 prowadzone były w okresie od 23 kwietnia 2021r. do 27 maja 2021 r.,
- dwa spotkania online odbyły się w terminach: w dniu 17 marca 2021 r. (pierwsze spotkanie na etapie sporządzania projektu Strategii Rozwoju 2030), oraz w dniu 19 maja 2021 r. (drugie spotkanie online miało miejsce podczas konsultacji projektu Strategii Rozwoju 2030),
- sugestie radnych na Komisjach Rady Miasta miały miejsce w dniu 22 czerwca 2021 r., oraz na sesji Rady Miasta Bielsk Podlaski w dniu 29 czerwca 2021 roku.
- Rada Miasta nie przyjęła projektu Strategii Rozwoju 2030 na sesji w dniu 29 czerwca 2022r.

Po przeprowadzeniu rozmów z niektórymi mieszkańcami, w ramach referatu, własnych przemyśleniach, dokonano ponownej analizy projektu Strategii Rozwoju 2030, w tym wniosków zawartych w Analizie SWOT.

Burmistrz Miasta Bielsk Podlaski mając na uwadze powyższe ponownie postanowił przedstawić projekt uchwały w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Miasta Bielsk Podlaski na lata 2021-2030, proponując jednocześnie korektę projektu Strategii Rozwoju 2030, w stosunku do pierwotnej wersji projektu Strategii Rozwoju 2030 (wersja przedstawiona Radzie Miasta Bielsk Podlaski przy piśmie z dnia 14 czerwca 2021r., znak Gp.061.1.2020 pod obrady Rady Miasta na sesję w dniu 29 czerwca 2021r.), celem jej podjęcia. Należy podkreślić także, że w projekcie Strategii Rozwoju 2030 dokonano zmian również w tabelach dotyczących analizy SWOT.

Niżej zostaną opisane zmiany we wnioskach zawartych w poszczególnych tabelach analizy SWOT Strategii Rozwoju 2030 proponowanej Radzie Miasta do uchwalenia w miesiącu wrześniu 2022r. w odniesieniu do wniosków zawartych w odpowiedniej analizie SWOT zawartej w Diagnozie, natomiast całość proponowanych zmian w projekcie Strategii

Rozwoju 2030 została przedstawiona w załączniku nr 2 do pisma Burmistrza kierowanego do Rady Miasta, będąca przedmiotem obrad we wrześniu 2022r.

Tabela 1. Analiza SWOT – przestrzeń i środowisko

Mocne strony:

- 1) Dodano w 7 i 8 punktorze (znak kropki), odpowiednio, następującą treść:
  - „Obecność i przenikanie różnych kultur: polskiej, białoruskiej i ukraińskiej”
  - „Funkcjonowanie w życiu codziennym mieszkańców miasta różnych języków”

Słabe strony:

- 1) Dodano w 5 punktorze (znak kropki), następującą treść wniosku:
  - „(...) oraz duża liczba nieurządzonych dróg gruntowych”

Szanse:

- 1) Dodano w 3 punktorze (znak kropki), następującą treść wniosku:
  - „Pełniejsze ukazanie wielokulturowego, wielonarodowościowego i wieloreligijnego dziedzictwa i współczesności miasta w przestrzeni miejskiej”

Tabela 2. Analiza SWOT – społeczeństwo

Mocne strony:

- 1) Dodano w 3 punktorze (znak kropki), następującą treść wniosku:
  - „(...) otwartość na różnorodność kulturową (..)”

Szanse:

- 1) Dodano w 2,3 i 4 punktorze (znak kropki), odpowiednio, następującą treść wniosków:
  - „Zachowanie i rozwój różnych kultur i języków używanych przez mieszkańców miasta w duchu Europejskiej Karty Języków Regionalnych lub Mniejszościowych”

- „Rozwój miasta jako ważnego ośrodka życia kulturalnego społeczności mniejszościowych regionu”
- „Odgrywanie przez miasto roli ośrodka subregionalnego w zakresie życia kulturalnego społeczności mniejszościowych regionu”

Zagrożenia:

- 1) Dodano w 5 i 6 punktorze (znak kropki), odpowiednio, następującą treść:
  - „Zaniknięcie lokalnych gwar używanych przez mieszkańców miasta, redukcja różnorodności językowej miasta”
  - „Choroby zakaźne, pandemia”

Tabela 3. Analiza SWOT – gospodarka

Zagrożenia:

- 1) Dodano w 2 i 3 punktorze (znak kropki), odpowiednio, następującą treść:
  - „Wysoka inflacja i kryzys energetyczny, powodujące wzrost kosztów działalności przedsiębiorstw”
  - „Choroby zakaźne, pandemia”

Tabela 4. Analiza SWOT – infrastruktura techniczna

Mocne strony:

- 1) Dodano w 6 punktorze (znak kropki), następującą treść wniosku:
  - „(...) i ścieków i stacji uzdatniania wody (..)”
- 2) W tabeli nr 69 na str. 110 Diagnozy w „mocnych stronach” w ostatnim punktorze był zapis o następującej treści „Osiągnięcie przez miasto wymaganych poziomów recyklingu i ograniczania masy odpadów komunalnych.” W Strategii Rozwoju 2030 zapis ten nie został ujęty w „mocnych stronach”, ze względu na zmianę przepisów w tym zakresie. W związku z tym Burmistrz zaproponuje Radzie Miasta, aby w projekcie Strategii Rozwoju 2030 w tabeli nr 4 Analiza SWOT – infrastruktura techniczna w „Zagrożeniach” ująć wniosek o

następującej treści: „Ryzyko nie osiągnięcia przez Miasto wymaganych poziomów recyklingu i ograniczania masy odpadów komunalnych”.

Szanse:

1) W 3 punktorze (znak kropki), proponuje się następującą treść:

- „Rozbudowa sieci gazowej w Mieście”

Należy podkreślić, że w Diagnozie w tabeli nr 69 Analiza SWOT – infrastruktura techniczna było: „Gazyfikacja miasta”.

Zagrożenia:

1) Dodano w 8 punktorze (znak kropki), następującą treść:

- „Ryzyko nie osiągnięcia przez Miasto wymaganych poziomów recyklingu i ograniczania masy odpadów komunalnych”

Powyższy zapis pojawił się w związku z nieujęciem w projekcie Strategii Rozwoju 2030 wniosku z Diagnozy (tabela nr 69, str. 110 Diagnozy w „Mocnych stronach” w ostatnim punktorze) zapisu o następującej treści „, Osiągnięcie przez miasto wymaganych poziomów recyklingu i ograniczania masy odpadów komunalnych.” (nastąpiła zmiana przepisów w tym zakresie i Miasto w przyszłości może nie osiągać wymaganych prawem poziomów recyklingu.

Tabela 5. Analiza SWOT – infrastruktura społeczna

Mocne strony:

1) Dodano w 3 punktorze (znak kropki), następującą treść:

- „(...), w tym działających na rzecz zachowania tożsamości mniejszości narodowych”

2) W 7 punktorze (znak kropki), występuje zmienione słowo w Strategii Rozwoju 2030:

- Proponuje się w Strategii Rozwoju 2030 w tabeli nr 5 „Analiza SWOT – infrastruktura społeczna” wpisać słowo „Wystarczająca (...)” (brzmienie kompletne wniosku: „Wystarczająca liczba żłobków i przedszkoli”)

3) W 9 punktorze (znak kropki), występuje zmienione słowo w Strategii Rozwoju 2030:

- Proponuje się w Strategii Rozwoju 2030 w tabeli nr 5 „Analiza SWOT – infrastruktura społeczna” wpisać słowo „(...) publicznej (...)” (brzmienie kompletne wniosku: „Dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej”)

W Diagnozie natomiast w tabeli 70 w „Mocnych stronach” (10 punktor) było „(...) specjalistycznej (...)” (brzmienie kompletne wniosku: „Dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej”)

4) W Strategii Rozwoju 2030 nie występuje wniosek o treści „Rozwinięta infrastruktura sportowa i rekreacyjna”, który występował w Diagnozie. Natomiast proponuje się wpisać wniosek o treści: „Słabo rozwinięta infrastruktura sportowa i rekreacyjna” w tabeli nr 5. Analiza SWOT – infrastruktura społeczna, w „Słabych stronach” jako punktor nr 5.

Słabe strony:

- 1) Dodano 3, 4, 5 punktor (znak kropki), odpowiednio następującą treść:
  - „Brak wyspecjalizowanych instytucji działających na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i historycznego mniejszościowych społeczności zamieszkujących w mieście, posiadających systemowe finansowanie ze środków publicznych”
  - „Brak nauczania języka ukraińskiego jako języka mniejszości narodowej na poziomie szkoły średniej”
  - „Słabo rozwinięta infrastruktura sportowa i rekreacyjna”.
(komentarz: w związku z wykreśleniem wniosku z „Mocnych stron”)
  - „Słaby dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej i jej niedostateczne wyposażenie sprzętowe”

Szanse:

- 1) Dodano w 11,12,13,14 punktorze (znak kropki), następującą treść:
  - „Rozwój i wzrost aktywności organizacji pozarządowych i instytucji niepublicznych służących zachowaniu i rozwojowi dziedzictwa

kulturowego i historycznego społeczności mniejszościowych zamieszkujących w mieście”

- „Wzrost znaczenia miasta jako ważnego ośrodka kulturalnego dla społeczności mniejszościowych i pełnienie roli ośrodka regionalnego”
- „Rozwój nauczania języków mniejszościowych”
- „Poszerzenie działań publicznych instytucji kultury w zakresie zachowania różnorodnego dziedzictwa historycznego, kulturowego, językowego i wyznaniowego miasta”

Zagrożenia:

1) Dodano w 9 punktorze (znak kropki), następującą treść:

- „Ograniczenie działalności publicznych instytucji kulturalnych i oświatowych w zakresie zachowania różnorodnego dziedzictwa historycznego, kulturowego, językowego i wyznaniowego miasta”

1.1.2. Pytania badawcze nr 2 – Czy w projekcie Strategii Rozwoju 2030 zostały zidentyfikowane potencjały i wyzwania rozwojowe Miasta oraz w jaki sposób je ustalono? Czy mocne i słabe strony analizy SWOT zostały zaakceptowane przez interesariuszy? Na jakiej podstawie określono cele strategiczne i niezbędne do ich realizacji kierunki działań i czy są one realne?

Odpowiedź:

W projekcie Strategii Rozwoju 2030 zostały zidentyfikowane potencjały i wyzwania rozwojowe Miasta w ramach analizy SWOT. Na podstawie analizy SWOT (mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń) określono cele strategiczne i niezbędne do ich realizacji kierunki działań.

Zidentyfikowane wyzwania rozwojowe miasta zostały opisane poprzez konkretne cele strategiczne i operacyjne, wizję i misję, a także oczekiwane rezultaty, dzięki czemu uzyskano spójność i komplementarność między elementami diagnostycznymi a planowanymi działaniami. Potencjały i wyzwania wynikają z przeprowadzonej diagnozy w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej na podstawie analizy danych zastanych oraz w oparciu o badanie opinii w ramach przeprowadzonej ankietyzacji.

Mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia zidentyfikowane w ramach analizy SWOT zostały potwierdzone przez uczestników spotkania konsultacyjnego w dniu 17 marca 2021r. oraz w dniu 19 maja 2021 r.

Cele strategiczne i niezbędne do ich realizacji kierunki działań zostały ustalone w wyniku działań partycypacyjnych przy opracowywaniu projektu Strategii Rozwoju 2030 (ankiety, rozmowy z mieszkańcami, spotkania wykonawcy projektu w formie online w trakcie etapu konsultacji społecznych). Wybór partycypacyjnego podejścia formułowania założeń strategicznych daje dużą szansę osiągnięcia zamierzonych celów i urzeczywistnienie przyjętej wizji. W przypadku Strategii Rozwoju 2030 każdy z celów strategicznych i operacyjnych od momentu ich formułowania był analizowany i konsultowany, co sprawia, że są one możliwe do zrealizowania.

1.1.3. Pytania badawcze nr 3 - Czy w projekcie Strategii Rozwoju 2030 została określona wizja i misja?

Odpowiedź:

Tak. W projekcie Strategii Rozwoju 2030 została określona wizja. Powstała ona w procesie dialogu, z udziałem mieszkańców i ich przedstawicieli. Wizja określa stan pożądany, wyraża aspiracje i ambicje, a jednocześnie jest realna do zrealizowania. Jest opisem pożądanego stanu miasta w perspektywie długookresowej (za kilka lub kilkanaście lat), natomiast cele strategiczne powinny zmierzać do realizacji wizji rozwoju, którą obrazuje model struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta.

Treść wizji jest następująca:

„BIELSK PODLASKI MIASTEM ATRAKCYJNYM DLA MIESZKAŃCÓW I INWESTORÓW, DOBRZE SKOMUNIKOWANYM I DBAJACYM O SWOJE ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE I KULTUROWE”

Misja również została sformułowana. Jest to zwięzła, spójna deklaracja, definiująca powód działalności danej jednostki samorządu terytorialnego. W przypadku gmin jest to zaspokajanie zbiorowych potrzeb mieszkańców.

Treść misji dla samorządu w dążeniu do uzyskania wizji Bielska Podlaskiego w 2030r. jest następująca:

„ZASPAKAJANIE POTRZEB MIESZKAŃCÓW, TWORZENIE DOGODNYCH WARUNKÓW DLA ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I POWSTAWANIA NOWYCH MIEJSC PRACY, ZAPEWNIENIE BEZPIECZNEJ I WYSOKIEJ JAKOŚCI INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I PRZESTRZENNEJ W MIEŚCIE, PODEJMOWANIE DZIAŁAŃ NA RZECZ POPRAWY JAKOŚCI ŚRODOWISKA NATURALNEGO ORAZ TWORZENIE WARUNKÓW DLA ZACHOWANIA I ROZWOJU DZIEDZICTWA HISTORYCZNEGO, KULTUROWEGO, JĘZYKOWEGO I WYZNANIOWEGO MIASTA W JEGO RÓŻNORODNOŚCI”

W celu kompatybilności misji i wizji zaproponowano uzupełnienie wizji o sformułowania doprecyzowujące rodzaj infrastruktury (technicznej i przestrzennej) oraz o elementy działań związanych z ochroną środowiska naturalnego (wyjaśnienia w załączniku do wniosku Burmistrza na Radę Miasta w miesiącu wrześniu 2022r.).

1.2. Zagadnienie ewaluacyjne nr 2 – Powiązanie diagnozy z celami strategicznymi

1.2.1. Pytania badawcze nr 1 – Jak powiązana jest diagnoza z celami strategicznymi?

Odpowiedź:

Diagnoza uwzględnia analizę sytuacji społecznej, gospodarczej i uwarunkowań przestrzennych. Cele strategiczne i kierunki działań zostały określone w ramach 3 wymiarów odpowiadających badanych sferom w diagnozie, tj. w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym.

1.2.2. Pytania badawcze nr 2 – Czy cele strategiczne i operacyjne odpowiadają na zdiagnozowane wyzwania strategiczne? Czy cele strategiczne i operacyjne przyczyniają się do osiągnięcia wizji? Czy prawidłowo został ustalony horyzont Strategii Rozwoju 2030?

Odpowiedź:

Cele strategiczne i operacyjne odpowiadają na zdiagnozowane wyzwania strategiczne. Obejmują one wielowymiarowe aspekty funkcjonowania Miasta Bielsk Podlaski w kontekście społecznym, gospodarczym oraz przestrzennym. Łącznie są warunkiem realizacji przyjętej wizji rozwoju i będą przyczyniać się do jej zrealizowania. Cele strategiczne i operacyjne w projekcie w dużym stopniu wspierają możliwość reagowania na stojące przed Miastem Bielsk Podlaski wyzwania. Żadne z wyzwań nie pozostawiono bez odniesienia się do celów operacyjnych i strategicznych.

Zarówno sformułowane cele strategiczne jak i operacyjne, odpowiedni dobór kierunków działania, wskazanie konkretnych oczekiwanych planowanych rezultatów niewątpliwie przyczynią się do osiągnięcia wizji Bielska Podlaskiego w 2030 r.

W projekcie Strategii Rozwoju 2030 prawidłowo wyznaczono horyzont czasowy oraz zgodnie z zasadą ciągłości zarządzania strategicznego - wprowadzono zmiany względem poprzedniej edycji dokumentu, zachowując kontynuację kluczowych strategicznych kierunków rozwojowych, gwarantując spójność prowadzonej polityki Miasta.

1.3. Zagadnienie ewaluacyjne nr 3 - Zgodność wizji rozwoju oraz celów strategicznych z opiniami interesariuszy

1.3.1. Pytania badawcze nr 1 - Czy główne założenia Strategii Rozwoju 2030, w tym wizji, misji oraz celów strategicznych i operacyjnych zostały poddane konsultacjom społecznym.

Odpowiedź:

Ostateczny projekt głównych założeń Strategii, w tym wizji, misji oraz celów strategicznych i operacyjnych został poddany konsultacjom społecznym. Zapewniona została możliwość wyrażenia głosu w sprawie projektowanego dokumentu. Opinie wyrażone w konsultacjach wniosły również wkład w proces kształtowania celów operacyjnych oraz kierunków działań. Ponadto z konsultacji sporządzono Sprawozdanie z przebiegu i wyników konsultacji projektu strategii rozwoju Miasta Bielsk Podlaski na lata 2021 -2030.

1.4. Zagadnienie ewaluacyjne nr 4 – Poprawność wyznaczania celów

1.4.1. Pytania badawcze nr 1 – W jaki sposób ustalono poprawność wyznaczania celów?

Odpowiedź:

Cele zostały określone z zastosowaniem reguły od ogółu do szczegółu. Przedstawiono główne cele strategiczne, w ramach których następnie uszczegółowiono cele operacyjne. Wśród nich doprecyzowano kierunki działań i zadania zmierzające do osiągnięcia celów.

1.5. Zagadnienie ewaluacyjne nr 5 – Zrozumiałość i dostępność treści dokumentu

1.5.1. Pytania badawcze nr 1 – Czy wytworzone dokumenty są zrozumiałe a ich treść jest dostępna cyfrowo?

Odpowiedź:

Dokument spełnia podstawowe kryteria dostępności, w tym został sporządzony czcionką bezszeryfową (czcionka motywu – Arial) o rozmiarze przeważnie 12, z uwzględnieniem odstępów między akapitami. Ponadto treść dokumentu była wielokrotnie weryfikowana, nie tylko pod kątem merytorycznym, ale również w zakresie poprawności językowej.

Rozdział 4

Kryterium nr 2 – Przewidywana skuteczność działań na rzecz realizacji celów oraz metod ich wdrażania i zabezpieczenia odpowiednich zasobów

Skuteczność to możliwość osiągnięcia wyznaczonych celów poprzez zdefiniowane priorytety i działania.

2.1. Zagadnienie ewaluacyjne nr 1 – Realność osiągnięcia celów strategicznych

2.1.1. Pytania badawcze nr 1 – W jaki sposób ustalono realność wyznaczania celów?

Odpowiedź:

W ramach każdego celu strategicznego, określono cele operacyjne, a następnie działania zmierzające do jego osiągnięcia. Ponadto

przedstawiono oczekiwane rezultaty z realizacji poszczególnych działań, a kierunkom działań przypisano właściwe wskaźniki służące monitorowaniu ich wykonania, ale jednocześnie będące miernikami osiągnięcia zakładanych celów. Przedstawiono podział zadań realizacji Strategii oraz możliwe do zastosowania źródła finansowania. Taka konstrukcja formułowania Strategii Rozwoju 2030 wzmacnia realność osiągnięcia celów strategicznych.

2.1.2. Pytania badawcze nr 2 - czy przyjęty zestaw wskaźników monitoringu umożliwi obserwowanie postępu realizacji założonych celów strategicznych i operacyjnych?

Odpowiedź:

W projekcie Strategii Rozwoju 2030 każdemu kierunkowi działań w ramach wyznaczonych celów strategicznych w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym przypisano wskaźniki, które powinny zostać uwzględnione na następnym etapie badania ewaluacyjnego, tj. na etapie wdrażania Strategii Rozwoju 2030 w ramach okresowego monitorowania stopnia realizacji celów, w tym poszczególnych działań strategicznych oraz w ramach ewaluacji ex post, tj. po zakończeniu wdrażania przedmiotowej Strategii Rozwoju 2030.

Zaproponowane wskaźniki są możliwe do zmierzenia w oparciu o dane Urzędu, jak również dane będące w zasobach podmiotów zaangażowanych w realizację poszczególnych działań.

Zastosowano podejście, w którym planowane interwencje mogą być oceniane na poziomie ogólnym z wykorzystaniem wskaźników opisujących najważniejsze zjawiska społeczne w mieście, jak również wskaźników szczegółowych opisujących poszczególne działania operacyjne. W efekcie monitoring strategii odnosi się do najważniejszych kluczowych zmian społecznych, jak również szczegółowych interwencji, które przyczyniają się do realizacji wizji rozwoju Miasta Bielsk Podlaski.

2.1.3. Pytania badawcze nr 3 - Czy cele strategiczne i operacyjne zostały właściwie opisane za pomocą wskaźników zawartych w monitoringu?

Odpowiedź:

Tak. Wskaźniki osiągnięcia działań zostały skorelowane z oczekiwanymi rezultatami planowanych działań, a te z kolei są następstwem kierunków działań. Kierunki działań są natomiast wskazówką dla realizacji celów operacyjnych w ramach danego celu strategicznego. Wskaźniki są mierzalne i zrozumiałe.

2.2. Zagadnienie ewaluacyjne nr 2 – Skuteczność systemu wdrażania Strategii

2.2.1. Pytania badawcze nr 1 – W jaki sposób będzie kontrolowany przebieg procesu realizacji założeń Strategii Rozwoju 2030? Jakie narzędzia przemawiają za skutecznością wdrażania Strategii Rozwoju 2030?

Odpowiedź:

Prawidłowy przebieg procesu realizacji założeń Strategii Rozwoju Miasta Bielsk Podlaski na lata 2021-2030 będzie kontrolowany poprzez odpowiednie wdrażanie dokumentu, a następnie jego monitoring i ewaluację.

System wdrażania Strategii Rozwoju 2030 opiera się o standardowe narzędzia oraz zasady monitorowania wdrażania dokumentów strategicznych.

Jak napisano w projekcie Strategii Rozwoju 2030 (rozdział 7.7. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych, cytat: „Strategia Rozwoju Miasta Bielsk Podlaski będzie wdrażana poprzez wykorzystanie instrumentów obejmujących narzędzia programowe i finansowe, których zakres przedmiotowy lub kierunki wydatkowania środków podlegają bezpośredniej kontroli ze strony organów samorządu. Należą do nich m.in. programy branżowe, strategie postępowania w ramach konkretnych obszarów, uchwały budżetowe i inne dokumenty finansowe, określające krótko i długofalowe kierunki koncentracji środków finansowych, projekty międzysektorowe i międzyorganizacyjne, w tym zlecenie organizacji zadań publicznych organizacjom pozarządowym czy klubom sportowym.

Dodatkowo, w Strategii Rozwoju 2030 rekomenduje się również przyjęcie i aktualizację szczegółowych programów i planów określających dokładny zakres działań koniecznych do realizacji w zakresie celów wskazanych w Strategii w poszczególnych dziedzinach (np. pomocy społecznej, ochrony środowiska, rewitalizacji, gospodarki niskoemisyjnej oraz pozostałych strategii i programów jednorocznych).

Ważnym aspektem wdrażania Strategii jest również zachęcanie lokalnej społeczności do aktywnego udziału w planowaniu i realizacji zaplanowanych działań, przyczyniających się do rozwoju społeczno – gospodarczego Miasta.

Przedstawiono podmioty odpowiedzialne za realizację działań strategicznych, jak również podział zadań dotyczących samej realizacji Strategii Rozwoju 2030.”

2.2.2. Pytanie badawcze nr 2 – Jaki jest zakres wdrażania Strategii Rozwoju 2030?

Odpowiedź:

Wdrażanie Strategii będzie obejmować w szczególności:

- realizację przypisanych działań,
- ewaluację i monitorowanie procesu realizacji działań określonych w strategii,
- kreowanie i przyjmowanie propozycji nowych działań od partnerów i interesariuszy strategii,
- koordynację procesu jej aktualizacji we współpracy z Radą Miasta Bielsk Podlaski,
- zapewnianie promocji strategii,
- poszukiwanie, wraz z innymi podmiotami zaangażowanymi pozabudżetowych źródeł finansowania dla działań.

Burmistrz Miasta będzie koordynował realizację założeń Strategii, które wykonywane będą przez poszczególne referaty i pracowników Urzędu

Miasta oraz kierowników, dyrektorów jednostek odpowiedzialnych za wdrażanie poszczególnych kierunków działań przydzielonych im ze względu na posiadane kompetencje w danym zakresie.

2.2.3. Pytania badawcze nr 3 – Czy obecnie możemy stwierdzić, że system realizacji określony w projekcie Strategii Rozwoju 2030 będzie skuteczny z punktu widzenia przewidywanej interwencji na rzecz realizacji celów oraz metod ich wdrażania i zabezpieczenia odpowiednich zasobów, osiągnięcia wyznaczonych celów strategicznych i operacyjnych i wizji?

Odpowiedź:

Na tym etapie planowania strategicznego i ewaluacji nie ma możliwości dokładnej oceny przewidywanej skuteczności interwencji na rzecz realizacji celów oraz metod ich wdrażania i zabezpieczenia odpowiednich zasobów. Zarówno cele strategiczne i operacyjne zostały zaprojektowane tak, by poprzez konkretne działania umożliwić realizację założonej wizji. Należy jednak mieć na uwadze, iż ważnym elementem realizacji Strategii Rozwoju 2030 są sektorowe programy rozwoju, tam powinny zostać zaplanowane konkretne działania, które będą stanowić o możliwości osiągnięcia założonej wizji. Analizy takie należy przeprowadzić oddzielnie dla każdego z programów sektorowych rozwoju.

Odpowiednie powiązanie wizji z celami wskazuje na poprawne podejście, co pozwala zakładać, że realizacja założonych celów spowoduje osiągnięcie wizji.

Należy podkreślić, że wybór partycypacyjnego podejścia formułowania założeń strategicznych daje dużą szansę osiągnięcia zamierzonych celów i urzeczywistnienie przyjętej wizji. W przypadku Strategii Rozwoju 2030 każdy z celów strategicznych i operacyjnych od momentu ich formułowania był analizowany i konsultowany, co sprawia, że cele strategiczne i operacyjne są możliwe do zrealizowania, realne, a zatem system realizacji określony w projekcie Strategii Rozwoju 2030, powinien być skuteczny.

Rozdział 5

Kryterium nr 3 – Przewidywana efektywność sumy zasobów przeznaczonych na realizację działań

Efektywność sprowadza się do oceny uzasadnienia zdefiniowanych celów pod kątem przewidywanych nakładów finansowych.

3.1. Zagadnienie ewaluacyjne nr 1 - Realność osiągnięcia celów strategicznych

3.1.1. Pytania badawcze nr 1 – W jaki sposób zadbano o jakość systemu wdrażania strategii rozwoju?

Odpowiedź:

W projekcie Strategii Rozwoju 2030 przedstawiono system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych. Określono podział zadań między poszczególnymi podmiotami, z uwzględnieniem organu wykonawczego. Zarekomendowano także przyjęcie i aktualizację szczegółowych programów i planów określających dokładny zakres działań koniecznych do realizacji celów wskazanych w Strategii Rozwoju 2030 w poszczególnych dziedzinach (np. pomocy społecznej, ochrony środowiska, rewitalizacji, gospodarki niskoemisyjnej oraz pozostałych strategii i programów jednorocznych).

3.1.2. Pytania badawcze nr 2 – Jaka jest realność przewidywanej efektywności sumy zasobów przeznaczonych na realizację działań, zwłaszcza finansowych?

Odpowiedź:

Na tym etapie planowania strategicznego i ewaluacji trudno dokładnie ocenić przewidywaną efektywność sumy zasobów przeznaczonych na realizację działań, zwłaszcza finansowych i ich zabezpieczenia, chyba że są one już zabezpieczone w uchwale budżetowej lub w WPF.

Ze względu jednak na wysoki wzrost kosztów, podyktowany uwarunkowaniami zewnętrznymi, należy mieć na uwadze, że planowane kwoty prawdopodobnie ulegną zwiększeniu. W tym zakresie co roku należałoby weryfikować budżet Miasta w celu zabezpieczenia

odpowiedniej wysokości środków finansowych przeznaczonych na realizację działań strategicznych. Warto również podkreślić, że Miasto będzie realizowało część działań w oparciu o środki zewnętrzne. W tym zakresie ważne jest bieżące śledzenie naborów wniosków w ramach funduszy krajowych, jak i zagranicznych, w tym przygotowanie niezbędnej dokumentacji aplikacyjnej w celu ubiegania się o dofinansowanie.

W projekcie Strategii Rozwoju 2030 uwzględniono finansowanie działań zarówno w ramach budżetu Miasta, jak również w oparciu o środki pochodzące z budżetu państwa, województwa czy powiatu, ale także z funduszy europejskich. Działania strategiczne mogą być również realizowane przez podmioty zewnętrzne w oparciu o budżet własny tych jednostek.

Rozdział 6

Kryterium nr 4 – Spójność wewnętrzna między jej celami a priorytetami i działaniami oraz zewnętrzna między założeniami strategii a założeniami dokumentów wyższego rzędu lub równorzędnymi

Analiza dokumentów strategicznych wyższego rzędu wskazuje, że proponowane cele i działania zawarte w Strategii Rozwoju 2030 są komplementarne z dokumentami na poziomie krajowym i wojewódzkim, jak również są spójne z dokumentami na poziomie Miasta.

4.1. Zagadnienie ewaluacyjne nr 1 - Sporządzenie dokumentu zgodnie z uchwałą Rady Miasta Bielsk Podlaski nr XXX/236/20 z dnia 24 listopada 2020r. w sprawie szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii rozwoju gminy, w tym tryb konsultacji

4.1.1. Pytania badawcze nr 1 – Czy projekt Strategii Rozwoju 2030 został opracowany zgodnie z uchwałą Rady Miasta Bielsk Podlaski nr XXX/236/20 z dnia 24 listopada 2020r. w sprawie szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii rozwoju gminy, w tym tryb konsultacji?

Odpowiedź:

Pomimo występujących ograniczeń związanych z epidemią COVID-19 prace nad Strategią Rozwoju 2030, w tym pozyskanie wymaganych prawem opinii, zostały wykonane zgodnie z harmonogramem określonym w uchwale nr Rady Miasta Bielsk Podlaski nr XXX/236/20 z dnia 24 listopada 2020r. w sprawie szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii rozwoju gminy, w tym tryb konsultacji, o których mowa w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Prace związane bezpośrednio z opracowaniem dokumentu zakończyły się w 2021 r. Pozostało jedynie kolejne przedstawienie projektu uchwały Radzie Miasta Bielsk Podlaski i jej podjęcie przez Radę Miasta.

4.2. Zagadnienie ewaluacyjne nr 2 - Zgodność z wymogami prawa

Projekt Strategii Rozwoju 2030 uwzględnia niezbędne elementy, które zostały wskazane w ustawie o samorządzie gminnym. Ponadto poszczególne etapy prac są zgodne z wymaganiami określonymi w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Wyjaśnienia zostały zawarte w odpowiedziach na pytania 4.2.1. i 4.2.2.

4.2.1. Pytania badawcze nr 1 – Czy projekt Strategii Rozwoju 2030 został opracowany zgodnie z przepisami ustawy o samorządzie gminnym, a zwłaszcza:

- art. 10 f ust. 1 usg (konieczność określenia przez Radę gminy w drodze uchwały, szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii rozwoju gminy, w tym tryb konsultacji, o których mowa w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju);
- art. 10 e ust.3 usg. (projekt Strategii Rozwoju 2030 powinien zawierać niezbędne elementy zawarte w art. 10 e ust.3 usg.;
- art. 10f ust. 2 i ust. 3 usg (projekt Strategii Rozwoju 2030 powinien zostać przedłożony Zarządowi Województwa Podlaskiego w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki

przestrzennej w województwie podlaskim określonych w strategii rozwoju województwa podlaskiego oraz Zarząd Województwa Podlaskiego w terminie 30 dni od dnia otrzymania projektu strategii rozwoju gminy powinien wydać opinię w tej sprawie. W przypadku braku opinii we wskazanym terminie uznaje się, że strategia rozwoju gminy jest spójna ze strategią rozwoju województwa)?

Odpowiedź:

Rada Miasta Bielsk Podlaski podjęła w dniu 24 listopada 2020r uchwałę nr XXX/236/20 w sprawie szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii rozwoju gminy, w tym tryb konsultacji.

Projekt Strategii 2030 zawiera niezbędne elementy wymagane przepisami prawa.

Projekt Strategii 2030 został przedłożony Zarządowi Województwa Podlaskiego w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie podlaskim określonych w strategii rozwoju województwa podlaskiego; Potwierdzeniem tego jest otrzymanie w dniu 24 maja 2021r. pozytywnej opinii w ww. sprawie (uchwała nr 205/3554/2021 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 20 maja 2021r. w sprawie wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia w projekcie „Strategii Rozwoju Miasta Bielsk Podlaski na lata 2021-2030” ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie).

4.2.2. Pytania badawcze nr 2 – Czy poszczególne etapy opracowywania projektu Strategii Rozwoju 2030 są zgodne z wymaganiami ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, w tym między innymi:

- czy została sporządzona Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta Bielsk Podlaski?
- czy projekt Strategii Rozwoju 2030 podlegał konsultacjom w szczególności z: sąsiednimi gminami i ich związkami, lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi, mieszkańcami gmin oraz z

właściwym dyrektorem regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie?

- czy przy opracowywaniu projektu Strategii Rozwoju 2030 uwzględniono przepisy ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 r. poz. 247 i 784)?
- czy zostało sporządzone sprawozdanie z przebiegu i wyników konsultacji, zawierające w szczególności ustosunkowanie się do zgłoszonych uwag wraz z uzasadnieniem?

Odpowiedź:

Przed przystąpieniem do opracowania projektu Strategii Rozwoju 2030 została sporządzona Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta Bielsk Podlaski na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju Miasta Bielsk Podlaski na lata 2021-2030. Diagnoza została omówiona na spotkaniu konsultacyjnym w dniu 17.03.2021 r. (spotkanie przeprowadzone w formie online) na etapie sporządzania Strategii Rozwoju 2030. Diagnoza sporządzona w terminie i została przekazana protokolarnie Zamawiającemu (Miastu) w dniu 27 stycznia 2021 r.

Projekt Strategii zgodnie z przepisami został poprzedzony uzgodnieniami z odpowiednimi organami, w tym podlegał opiniowaniu przez Zarząd Województwa Podlaskiego (uchwała nr 205/3554/2021 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 20 maja 2021 r. w sprawie wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia w projekcie „Strategii Rozwoju Miasta Bielsk Podlaski na lata 2021-2030” ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie).

Projekt Strategii podlegał również konsultacjom społecznym. Zgodnie z art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1295 ze zm.) oraz uchwałą nr XXX/236/20 Rady Miasta Bielsk Podlaski z dnia 24 listopada 2020 r. w

sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu Strategii Rozwoju Miasta Bielsk Podlaski na lata 2021-2030, w tym trybu konsultacji Burmistrz Miasta Bielsk Podlaski, poprzez ogłoszenie, zaprosił mieszkańców Miasta Bielsk Podlaski, gminę sąsiednią – Gminę Bielsk Podlaski, Związek Gmin Regionu Puszczy Białowieskiej, lokalnych partnerów społecznych i gospodarczych oraz Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Białymstoku do zapoznania się z projektem Strategii Rozwoju Miasta Bielsk Podlaski na lata 2021-2030 w ramach konsultacji społecznych. W procesie przewidziano również udział przedstawicieli mieszkańców oraz innych grup zaangażowanych w kreowanie polityki rozwoju Miasta. Konsultacje społeczne projektu strategii trwały w dniach od 23 kwietnia 2021 r. do 27 maja 2021 r.

Wszyscy zainteresowani mieli prawo składania wniosków, zastrzeżenia bądź uwagi do projektu Strategii, które można było zgłaszać na udostępnionym formularzu, który następnie należało przesłać do Urzędu Miasta na adres email.

Ponadto w trakcie konsultacji społecznych, dnia 19 maja 2021 odbyło się spotkanie konsultacyjne przeprowadzone w formie wideokonferencji, w trakcie którego zaprezentowane zostały założenia strategiczne określone w projekcie „Strategii Rozwoju Miasta Bielsk Podlaski na lata 2021-2030”.

Prace służące wypracowaniu Strategii, pomimo trudności związanych z ograniczeniami wywołanymi pandemią COVID-19 trwały nieprzerwanie od 2020 roku, jednakże niemal całkowicie przenosząc się w tryb pracy online. Spotkania odbywały się poprzez platformy komunikacyjne, uczestnicy spotkań mogli wypowiadać się na żywo, a także zgłaszać swoje uwagi, propozycje, wyrażać swoje opinie za pomocą aktywnych chatów (podczas spotkań) lub poprzez arkusze ankiet. Część ustaleń odbywała się drogą mailową.

Projekt Strategii Rozwoju 2030 był również przedmiotem konsultacji na komisjach Rady Miasta Bielsk Podlaski w dniu 22.06.2021 r. oraz sesji Rady Miasta Bielsk Podlaski w dniu 29.06.2021 r.

Ponadto w dniu 24 kwietnia 2021r. wystąpiono do Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z wnioskiem o odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. W odpowiedzi na powyższe:

- 1) Podlaski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Białymstoku w piśmie z dnia 26 kwietnia.2021 r. (znak: NZ.0523.14.2021) poinformował, że w świetle obowiązujących przepisów przedmiotowy dokument nie wymaga opinii organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej, uzasadniając, że przedmiotowego opracowania nie można zaliczyć do dokumentów wymienionych w art. 46 ust. 1 pkt 1 i pkt 2 ustaw o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 r. poz. 247), gdyż nie wyznacza ono ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, tj. zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2019 r. poz. 1839).
- 2) Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Białymstoku w piśmie z dnia 13.05.2021 r. (znak: WPN.410.3.5.2021.MS2) wyraził zgodę na odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla przedmiotowego projektu dokumentu.

Mając na uwadze odpowiedzi Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku (stwierdzenie, że nie jest wymagana opinia organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej), oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku (wyrażenie zgody na odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu Strategii Rozwoju 2030) nie było potrzeby dalszego procedowania projektu Strategii Rozwoju 2030 zgodnie z dalszymi przepisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale

społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 r. poz. 247 i 784).

Z przeprowadzonych konsultacji zostało sporządzone Sprawozdanie z przebiegu i wyników konsultacji projektu strategii rozwoju Miasta Bielsk Podlaski na lata 2021-2030. , którego odbiór został potwierdzony protokołem z dnia 28.05.2021 r. W Sprawozdaniu zostały uwzględnione zgłoszone dodatkowo w dniu 27 maja 2021r. wnioski, które z kolei uwzględniono w projekcie Strategii Rozwoju 2030 (wersja przedstawiona Radzie Miasta Bielsk Podlaski przy piśmie z dnia 14 czerwca 2021 r., znak Gp.061.1.2020 pod obrady Rady Miasta na sesję w dniu 29 czerwca 2021 r.).

4.3. Zagadnienie ewaluacyjne nr 3 – Spójność z metodyką opracowania strategii rozwoju gminy

4.3.1. Pytania badawcze nr 1 – Jakie publikacje były wzorcem do opracowania i zastosowania odpowiedniej metodologii projektu Strategii Rozwoju 2030?

Odpowiedź:

Projekt Strategii Rozwoju 2030 został przygotowany w oparciu o poradnik praktyczny przygotowany na zlecenie Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej pn. „Strategia rozwoju gminy – krok po kroku”. Oczywiście procedura opracowywania projektu zarówno Diagnozy oraz Strategii była na bieżąco weryfikowana z obowiązującymi przepisami.

4.4. Zagadnienie ewaluacyjne nr 4 - Spójność z dokumentami na szczeblu gminnym

4.4.1. Pytania badawcze nr 1 – Jakie dokumenty dotyczące Miasta stanowiły podstawę opracowania Strategii Rozwoju 2030?

Odpowiedź:

Diagnoza, będąca punktem wyjścia do opracowania Strategii Rozwoju 2030, została przeprowadzona w oparciu o dane zastane, w tym z uwzględnieniem programów i dokumentów planistycznych Gminy. Głównym dokumentem w zakresie zapewnienia spójności w wymiarze przestrzennym było Studium Uwarunkowań i Kierunków

Zagospodarowania Przestrzennego. Podstawę opracowania projektu Strategii Rozwoju 2030 stanowiły także dokumenty programowe Miasta. W celu zachowania ciągłości strategicznej rozwoju Miasta poddano analizie nieobowiązującą już Strategię Rozwoju Miasta Bielsk Podlaski na lata 2011 – 2020 oraz aktualne Programy miejskie z różnych dziedzin sektorowych.

4.4.2. Pytania badawcze nr 2 – Czy Diagnoza została opracowana z uwzględnieniem wystarczających narzędzi badawczych?

Odpowiedź:

Diagnoza została opracowana z uwzględnieniem wystarczających narzędzi badawczych. Wykonawca sporządził Diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta Bielsk Podlaski na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju Miasta Bielsk Podlaski na lata 2021-2030 w oparciu o dostępne informacje Głównego Urzędu Statystycznego, Bank Danych Lokalnych, danych Urzędu Miasta (m. inn. danych sprawozdań z wykonania budżetu Miasta Bielsk Podlaski, danych rocznych raportów o stanie gminy), danych jednostek organizacyjnych Miasta, danych Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży, danych Państwowej Komisji Wyborczej, Komendy Powiatowej Policji w Bielsku Podlaskim, Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Bielsku Podlaskim, danych Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody, danych Głównego inspektoratu Ochrony Środowiska, danych Urzędu Województwa Podlaskiego (Roczna ocena jakości powietrza w województwie podlaskim za rok 2019), Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie (sprawozdania z wykonania Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych), danych z Bazy Azbestowej, wyników z przeprowadzonej ankietyzacji; Podsumowaniem Diagnozy była analiza SWOT, która została prawie w całości uwzględniona w projekcie Strategii 2030.

4.4.3. Pytania badawcze nr 3 – Czy „Diagnoza” jest kompletna?

Odpowiedź:

Diagnoza jest kompletna. Dotyczy ona bowiem sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta Bielsk Podlaski i została ona opracowana na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju Miasta Bielsk Podlaski na lata 2021-2030”. Celem Diagnozy była analiza potencjału społeczno-gospodarczego Miasta uwzględniając przy tym przestrzenne uwarunkowania. Diagnoza była punktem wyjścia do konstruowania kierunków działań, a następnie celów strategicznych i zadań. Wnioski z przeprowadzonej Diagnozy zostały uwzględnione w projekcie Strategii Rozwoju 2030.

Zarówno jej zakres merytoryczny, jak i czasowy zostały ustalone i zatwierdzone przez Burmistrza Miasta Bielsk Podlaski. Diagnoza pozwoliła na identyfikację problemów, szans i wyzwań. Dokument spełnia swoją funkcję, umożliwiła podjęcie decyzji strategicznych, takich jak: określenie wizji rozwoju Miasta Bielsk Podlaski, ustalenie celów, ukierunkowanie działań i wskaźników ich osiągnięcia.

4.4.4. Pytania badawcze nr 4 – Czy Diagnoza jest spójna wewnętrznie?

Odpowiedź:

Diagnozę charakteryzuje wewnętrzna spójność, zawiera informacje pozwalające na sformułowanie kluczowych wniosków dla rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego Miasta. Swoim zakresem obejmuje lata 2015 – 2019, w zależności od dostępu do określonych danych statystycznych.

Prawidłowo wyznaczono zakres Diagnozy, która została sporządzona w oparciu o statystykę publiczną oraz inne dostępne dane (głównie wewnętrznie). Analizie poddano następujące obszary:

a) sferę społeczną, w tym:

- demografię,
- edukację,
- kulturę, sport i rekreację,
- pomoc społeczną,

- opiekę zdrowotną,
  - aktywność społeczną, bezpieczeństwo publiczne.
- b) sferę gospodarczą, w tym:
- podmioty gospodarcze i lokalny rynek,
  - rynek pracy.
- c) sferę przestrzenną, w tym:
- przestrzeń i środowisko,
  - infrastrukturę drogową i dostępność komunikacyjną,
  - mieszkalnictwo,
  - zaopatrzenie w infrastrukturę techniczną,

Przeprowadzono również analizę zdolności inwestycyjnej Miasta, analizę potencjału jakości życia i przedstawiono wyniki badania ankietowego. Przeprowadzono analizę SWOT - jako podsumowanie diagnozy.

Po analizie wypowiedzi radnych na komisjach w dniu 22 czerwca 2021r. i sesji w dniu 29 czerwca 2021r., a także konsultacji Strategii Rozwoju 2030 z niektórymi mieszkańcami, własnych przemyśleniach i współpracowników, Burmistrz Miasta Bielsk Podlaski ponownie postanowił przedstawić projekt uchwały w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Miasta Bielsk Podlaski na lata 2021-2030, proponując jednocześnie korekty, w stosunku do pierwotnej wersji projektu Strategii Rozwoju 2030 (wersja przedstawiona Radzie Miasta Bielsk Podlaski przy piśmie z dnia 14 czerwca 2021r., znak Gp.061.1.2020 pod obrady Rady Miasta na sesję w dniu 29 czerwca 2021r.), celem jej podjęcia. Należy podkreślić także, że w projekcie Strategii Rozwoju 2030 dokonano zmian również w tabelach dotyczących analizy SWOT.

4.5. Zagadnienie ewaluacyjne nr 5 - Spójność z dokumentami na wyższym szczeblu

4.5.1. Pytanie badawcze nr 1 – Jakie dokumenty o wyższej randze stanowiły podstawę uznania, że projekt Strategii Rozwoju 2030 jest spójny z tymi dokumentami?

Odpowiedź:

Określenie założeń strategicznych, wizji, misji i celów zostało poprzedzone nie tylko diagnozą, ale również analizą zapisów dokumentów na szczeblu krajowym i wojewódzkim, takimi jak:

- ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju,
- ale także w oparciu o poradnik praktyczny przygotowany na zlecenie Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej pn. „Strategia rozwoju gminy – krok po kroku”.

Przy formułowaniu treści Projektu Rozwoju 2030, pod uwagę wzięto założenia obowiązujących dokumentów strategicznych wyższego rzędu, tj.:

- Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030;
- Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r.;
- Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030;
- Projekt Strategii Rozwoju 2030 otrzymał pozytywną opinię Zarządu Województwa Podlaskiego, co potwierdza, że jest spójny z założeniami strategicznymi województwa – uwzględnia bowiem ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie, które zostały określone w Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030.

Rozdział 6

Spostrzeżenia i ewentualne uwagi wynikające z wewnętrznego procesu ewaluacji ex ante projektu Strategii Rozwoju Miasta Bielsk Podlaski na lata 2021-2030

Wewnętrzny proces ewaluacji ex ante został przeprowadzony dla projektu „Strategii Rozwoju Miasta Bielsk Podlaski na lata 2021-2030” po konsultacjach społecznych. Spostrzeżenia i ewentualne uwagi odnoszą się przede wszystkim do procesu tworzenia lub aktualizacji kolejnego dokumentu strategicznego. Są one efektem spotkań i rozmów pracowników uczestniczących w procesie opracowywania projektu Strategii Rozwoju 2030 i osób nadzorujących ten proces w Urzędzie Miasta, z radnymi, z mieszkańcami. Zawarte wnioski i spostrzeżenia w dużej mierze odnoszą się do procesu tworzenia dokumentu strategicznego, gdyż zawierają wskazówki ułatwiające jego przebieg. Nie odnotowano uchybień proceduralnych, dokument powstawał zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oraz rekomendacjami Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej (zawartymi w podręczniku „Strategia Rozwoju Gminy. Poradnik praktyczny”), gwarantując, pomimo trudności wynikających z ograniczeń związanych epidemią COVID-19, możliwie najwyższy udział mieszkańców Bielska Podlaskiego i ich przedstawicieli w tworzeniu tego dokumentu.

Należy podkreślić, że ewaluacja ex ante uwzględnia propozycje zmian Burmistrza Miasta Bielsk Podlaski do projektu Strategii, które zostały omówione w załączniku do wniosku Burmistrza w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Miasta Bielsk Podlaski na lata 2021-2030 na sesji w m-cu wrześniu 2022 r.

Przeprowadzona ewaluacja ex ante Strategii pozwoliła na wypracowanie następujących spostrzeżeń i ewentualnych uwag:

Spostrzeżenia:

1. Projekt Strategii Rozwoju Miasta Bielsk Podlaski na lata 2021-2030 składa się z dwóch głównych części: 1) wniosków z diagnozy strategicznej, 2) określenia strategii rozwoju, w tym wizji i misji, celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań strategicznych i oczekiwanych rezultatów ich realizacji.

2. Proceduralnie projekt Strategii został przygotowany prawidłowo, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oraz wytycznymi do sporządzania dokumentu strategii rozwoju gminy.
3. Projekt Strategii został opracowany zgodnie z zakładanym harmonogramem, z tym że ostateczne sprawozdanie z przebiegu i wyników konsultacji, zawierające w szczególności ustosunkowanie się do zgłoszonych uwag wraz z uzasadnieniem zawierało dwie informacje z formularzy zgłoszeniowych uwag i zastrzeżeń, które wpłynęły po terminie określonym w harmonogramie, tj. w dniu 27.05.2021r.. Zawarte tam wnioski i uwagi zostały uwzględnione zarówno w Sprawozdaniu z konsultacji społecznych jak i projekcie Strategii (projekt na komisję i sesję w miesiącu czerwcu 2021 r.).
4. Horyzont czasowy dokumentu – rok 2030 jest odpowiedni. Horyzont czasowy strategii – rok 2030r. jest spójny z dokumentem strategicznym sporządzonym na szczeblu wojewódzkim. Perspektywa 2030 r. przyświeca większości aktów nadrzędnych o charakterze regionalnym, krajowym, a nawet międzynarodowym.
5. Projekt Strategii został przygotowany z uwzględnieniem opinii publicznej i dotyczy to zarówno etapu diagnozy strategicznej, jak i określania wizji rozwoju i celów strategicznych.
6. Diagnoza, stanowiąca podstawę do ustalenia wniosków i opracowania podstawowych elementów Projektu Strategii, jak i proces opracowywania Diagnozy i Strategii przeprowadzono prawidłowo.
7. Zaangażowanie społeczeństwa na etapie badania ankietowego ocenia się jednak za niewystarczające. Mogło być to podyktowane ograniczeniami związanymi z epidemią COVID-19.
8. Wypracowana przy udziale przedstawicieli różnych grup społecznych wizja Miasta Bielsk Podlaski w 2030 r. jest właściwa i odpowiada oczekiwaniom mieszkańców.
9. Podobnie treść misji Strategii jest prawidłowa i stanowi ona wskazanie kierunku przyszłych działań Miasta w celu osiągnięcia założonej wizji miasta Bielsk Podlaski w 2030 r.

10. Należy podkreślić, że w przygotowanej autopoprawce Burmistrza Miasta Bielsk Podlaski Strategii Rozwoju 2030 na sesję w miesiącu wrześniu 2022r., w celu skorelowania treści misji Miasta Bielsk Podlaski w 2030r. z treścią wizji, zaproponowano uzupełnienie wizji o sformułowania doprecyzowujące rodzaj infrastruktury (technicznej i przestrzennej) oraz o elementy działań związanych z ochroną środowiska naturalnego (wyjaśnienia w załączniku do wniosku Burmistrza na Radę Miasta w miesiącu wrześniu 2022 r.).
11. Każdy z projektowanych celów strategicznych i operacyjnych odnajduje swoje odzwierciedlenie w wyzwaniach strategicznych będących efektem analiz danych zastanych oraz konsultacji z interesariuszami.
12. Cele strategiczne odpowiadają na wszystkie elementy wizji, które zostały skonkretyzowane w postaci celów operacyjnych, kierunków działań, oczekiwanych rezultatów planowanych działań . Nie są one nadmiernie szczegółowe, co mogłoby stwarzać ryzyko pominięcia istotnych dla realizacji Strategii działań.
13. Liczba celów, zarówno strategicznych, jak i operacyjnych wskazuje na skupienie się na najbardziej istotnych kwestiach, a jednocześnie jest na tyle duża, że zapewnia wystarczający poziom mobilizacji instytucji odpowiedzialnych za realizację Strategii.
14. Nie zidentyfikowano takich celów operacyjnych, które nie sprzyjałyby osiągnięciu przyjętej wizji rozwoju Miasta Bielsk Podlaski.
15. Poszczególne cele wzajemnie się uzupełniają i ich realizacja będzie wzajemnie powiązana.
16. Wskaźniki osiągnięcia działań są mierzalne i dostosowane do oczekiwanych rezultatów planowanych działań zaprezentowanych w projekcie Strategii.

Ewentualne uwagi:

1. W związku z tym, że zaangażowanie społeczeństwa na etapie badania ankietowego ocenia się jednak za niewystarczające (mogło być to podyktowane ograniczeniami związanymi z epidemią COVID-19.), wskazane jest wprowadzenie do przyszłego procesu planowania strategicznego okresowych badań jakościowych, nie tylko ilościowych.

Poznanie bieżących potrzeb mieszkańców, jak również podmiotów działających na terenie gminy wymaga bezpośredniego udziału zainteresowanych stron w procesie opracowania, a następnie konsultowania dokumentów strategicznym. Godnym zauważenia podczas przyszłych badań jakościowych jest również potrzeba włączenia w ten proces przedstawicieli różnych środowisk oraz różnych grup wiekowych tak, aby jak najlepiej zidentyfikować potrzeby oraz określić potencjały rozwojowe.

2. W systemie realizacji Strategii widoczne jest podejście horyzontalne, które pozwala łączyć różne obszary tematyczne w ramach jednego celu. Takie podejście do realizacji celów wymaga szerokiej współpracy osób z różnych obszarów tematycznych, pokrywających wszystkie wskazane w nim zagadnienia. Realizacja Strategii nie może zatem spoczywać jedynie na referatach Urzędu Miasta i jednostkach organizacyjnych Miasta. Ważne jest nawiązanie sieci współpracy pomiędzy wszystkimi interesariuszami, podmiotami i uczestnikami procesu kształtowania polityki rozwoju społeczno – gospodarczego Miasta – organizacjami pozarządowymi, przedstawicielami biznesu, instytucjami okołobiznesowymi, szkołami, mieszkańcami i ich reprezentantami.
3. Pomimo, iż projekt Strategii został opracowany zgodnie z zakładanym harmonogramem, wskazane jest, aby w przyszłości planować dłuższy czas na pozyskanie wymaganych opinii oraz przeprowadzenie konsultacji wraz z weryfikacją i oceną zasadności zgłaszanych uwag interesariuszy.
4. Ze względu na dwustopniowy system realizacji Strategii zasadnym byłoby wykonywanie badań ewaluacyjnych dodatkowo na poziomie sektorowych programów rozwoju po to, by móc weryfikować skuteczność i użyteczność podejmowanych działań oraz adekwatność ponoszonych kosztów w relacji do przewidywanych korzyści.
5. Zaleca się w przyszłości przeprowadzenie odrębnych analiz statystycznych trendów (np. 10 letnich) dla kluczowych obszarów strategicznych objętych planowaniem, w tym z wykorzystaniem aktualnych danych dostępnych w ramach baz JST oraz statystyki publicznej. Pozwoliłoby to w lepszym stopniu prognozować zmiany jakich możemy się spodziewać oraz planować docelowe wartości wskaźników przypisanych do poszczególnych celów strategicznych.

6. Ze względu na przestrzenny wymiar określanych celów strategicznych, a także przedstawienie modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, prace nad strategią rozwoju gminy powinny być zbieżne z oceną aktualności zapisów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, ewentualnie jego aktualizacją. Umożliwi to zachowanie spójności kierunków rozwoju, w tym określenie ewentualnych zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy.

Z up BURMISTRZA MIASTA

Bożena Teresa Zwolińska
Z-CA BURMISTRZA

Spis treści:

Wstęp	3
Rozdział 1 Cel i zakres ewaluacji	4
Rozdział 2 Metodyka ewaluacji i ocena poprawności opracowania projektu Strategii Rozwoju 2030	6
Rozdział 3 Kryterium nr 1 – Trafność celów strategicznych i planowanych działań względem zidentyfikowanych problemów lub wyzwań	9
Rozdział 4 Kryterium nr 2 – Przewidywana skuteczność działań na rzecz realizacji celów oraz metod ich wdrażania i zabezpieczenia odpowiednich zasobów	21
Rozdział 5 Kryterium nr 3 – Przewidywana efektywność sumy zasobów przeznaczonych na realizację działań	26
Rozdział 6 Kryterium nr 4 – Spójność wewnętrzna między jej celami a priorytetami i działaniami oraz zewnętrzna między założeniami strategii a założeniami dokumentów wyższego rzędu lub równorzędnymi	27
Rozdział 6 Spostrzeżenia i ewentualne uwagi wynikające z wewnętrznego procesu ewaluacji ex ante projektu Strategii Rozwoju Miasta Bielsk Podlaski na lata 2021- 2030.....	38